

פואימה נאמנה למציאות

על רקע הזמן רדיפות, גירוש, השמדה — בגולה; העפלה לארץ; מאבק וז' מלחמה בשורות הפלמ"ח — בארץ. ה' מאורעות גדולים ומזעזעים מאד, הזמן — רחוש אימות וכבוש הכרעות. הגיבורה נישאת על גלי הזמן מתוך השתלבות גמורה בו. אבל אנו מקבלים מתוך כל אלה שוב את העובדות, הידועות לנו זה כבר. לגיבור עצמו אין עלילה משל עצמו. עלילת הפואימה היא עלילת הזמן. מבחינה מהותית, הן בצורה והן בתוכן, אין אנו מקבלים הרבה נוסף למה שידוע לנו על המאורעות שאירעו בשנים האלה. והרי לא מעט ידוע לנו עליהם.

כי האפוס הקדום וגם המודרני, במי זה שמיטר להסתמך עליו בחטף בלי להכנס לעיני הקורה, הוא למעשה סי' כום מגובש של יצירה צממית. החולה נרקמו אגדות וסיפורי גבורה ועלילות קדם בעם דורי דורות, ומתאם קם המ' שורה, שידע לעצב ביתר עוז שיר ידבב נפשי והאצל רוחני — וסיפר.

הוא לא הכיר את המציאות שבה צי' מחו האגדות והעלילות. הוא תהה על אגדות וסיפורים. דמיונו היה חפשי מ' כל כבלים. הוא יצר יש מאין. יצירה אפית אולי לא תתכן בלי נתיבה חפי' שית זו להלך בה. העובדות כשלעצמן, אפילו ניתנות כפי שהיו באמת, וכפי שנמסרו בפי העם מפה אל און — הן כאן אך מסגרת בלבד.

בפואימה, "אחת" ניסתה המשוררת לתפוס את השור בקרניו; ליצור יש — מישי, שלא רק היא אלא כמעט כל ותיק מתושבי הארץ זכרו. היא כבולה היתה בכל שורה לחוקים של אמת מצי' אמתית וניסתה במיטב כוחותיה להיות נאמנה לה, ואמנם הצליחה בתחום זה ותיארה כל העובדות (בלחית, הערות וביאורים) שבסוף הספר, ובהם תארו' כים והסברים לענינים המרומזים בגוף הפואימה) הוא נאמן — הכל בדיוק כמו שהיה.

אכן, בתחום היצירה האפית העברית, שהיא כל כך עניה, כל כך מעטה, והו' נסיון בעל חשיבות. הייתי אומר, כי נד' רש אימץ לב רב מצד סופר לגעת נגי' עה שירית אפית בחומר זה, ובתקופה זו, בהיוק כל כך גזרה, כללי. כי יש כאן העזה לא רק מבחינת התוכן (יצירת יש — מישי) אלא אף מבחינת הצורה.

כי אם ביצירה הלירית ניתנת הצורה במידה רבה בצורה אימפולסיבית, מן התחום של הבלתי ידוע, הרי בתחום היצירה האפית נדרשת שליטה מושל' מת בכל קסמי השיר כדי לקיים מתח גבוה בחרוז הרחב של הקצבים החמי' ריים. החרוזים הרבים בצורת רבים, בי' סיום השורות הם מבחינה זו ארץ נגף לא קטנה ובעית הסינטקסיס חמורה כאן במיוחד.

מאמץ של יצירה אפית על תקופת ה' מלחמה — נעשה הפואימה "אחת" נר' געת בחומר חשוב, שרבים צמאים לו. חשיבותה של פואימה זו כשמה — "א' חת" — ולא ראשונה. אחת — שיעוד אחרית יבואו בעקבותיה.

הפואימה, "אחת", מאת אנדה פינקר' פלד' צמיר, מעוררת שימת לב משום היותה היצירה השירית האפית הראשונה, המנסה לתת ביטוי לתקופת מאבקו של הישוב לעצמאותו מאז 1942 בערך. אין ספק, כי תקופה זו במחזור הגדול, מן האדירות ביותר בתולדות העם הי' הודי, אף תמצא ביטוי בשירה האפית, כן ברור כי מתוך התקופה עצמה גלוי' מים גורמים כה עשירים, עמוקים ומזעי' ועים, שכל אחד מהם לחוד מספיק ליי' צירה אפית שלימה. עד כה כמעט לא נגעו, משום מה, יוצרים עבריים רציניים בחומר לוחט זה. יתכן, כי דווקא משום היותו עדיין בחינת לוחט, אין היוצרים כנסים לגעת בו. על כל פנים, מבחינה זו של יצירת יש שירית אפית מישורית ורי' הירואי, יש עדין בפואימה, "אחת".

מה ניתן לנו עד כה על תקופה זו? בעיקר חומר ריפורטאזי ודוקומנטארי. נמצאו אחדים — מהם סופרים מקצוע' עיים, מהם שרק הזמן חרוש האימה א' מר להם, כתוב" ולא הוסיפו אחר כך — שעברו את כל מדורות השואה באירו' פה והעלו זכרונות. בארץ העלו על ה' כתב לוחמים ועדי' ראיה למלחמת העצ' מאות את חיותיהם ורשמיהם. סופרים עיצבו כמה סיפורים, קצרים בעיקר, אבל גם בממדים של גובילה ארוכה יר' תר, וכמה מחזות שעיקרם בעיות המל' חמה. השירה נגעה אף היא לא מעט במלחמה ובגבוריה, אבל לגבי השירה היתה המציאות רק בחינת זרע בשביל פרה, וכמעט שאין ליחס שירים למאור' רעות מסוימים. מאידך גיסא נתפרסם חומר דוקומנטארי רבי' חשיבות על פרי' קים שונים במאבק, ולבסוף ראה אור ספר הכולל יצירות לוחמים שנפלו שדו' דים במלחמה, שהוא, דוקומנט גדול, אך לא רק דוקומנט. ולסיכום: מה שנוצר בשדה הדוקומנטארי הרפורטאזי — ניצור' יש מישי ומה שנוצר בבלטריסטיקה נוצר' יש מאין. באה הפואימה, "אחת", המני' מה לגלף שירה, שכולה יש מישי. ודו' מה, כי תפקיד זה הוא כל כך קשה, שמעט ספק הוא אם אפשר לעמוד בו. בפואימה, "אחת", המנסה להלך במ' סילת האפוס, המספר עלילות גבורה אין למעשה עלילה. המשוררת מעבירה לפ' יינו שתי דמויות עיקריות, ומהן אחת מרכזית, הצעירה שבהן, ומציגה אותן

(*) אחת, פואימה מאת אנדה פינקר' פלד' צמיר, הוצאת דביר תשי"ג.

לדש (מהר"ל); לליל הסדר של פסח היו עישים חרוסת מפירות, שנמשלו בהם ישראל והם: ת פו ת ים, תאנים, אנונים, רמונים, שקלים ונותנים עליהם תבלין כגון קמח וזנגביל, ה' דומים לתבן, שבו היו מגבלים את הטיט. הרמבים היציע לאכול תפוחים לקינוח סעודה. את התפוח היו סוחטים ומן המיץ היו עושים יין תפוחים. ויין ותפוח היו שולחים לחולה, שיסעד את לבו. על תפוח אמרו, שהוא מחזק לב ונחלש. השם "תפוח" נמצא גם בין שמות הספרים. כן ייחסו לאריסטו, ספר "התפוח" ועל מחברו סיפרו, שהוא כי' שנת שיתמו עם חכם אחד החזיק בליו